

Onderzoek naar financieringsbehoefte cultuurlandschap

Begin april is het klaar: het onderzoek naar de beheer- en herstelbehoefte in de belangrijkste cultuurlandschappen in Nederland en de kostenfactoren daarbij. Met dit financiële plaatje wil het opdrachtgevend Interprovinciaal Overleg (IPO) samen met de mede-opdrachtgevers LNV en VROM in gesprek over de gewenste inzet van geld voor landschapsbeheer. Op korte termijn bij de voorgenomen heroverweging op de rijksbegroting die dit voorjaar plaatsvindt, en daarna rond de Kamer- en Statenverkiezingen in 2011. KPMG voert het onderzoek uit; Landschapsbeheer Nederland, Groenfonds en Alterra leveren de praktische expertise.

Het 'Onderzoek financieringsbehoefte landschap' is volgens IPO-adviseur George Laeijendecker een logisch vervolg op de nota 'Landschap verdient beter' van de Taskforce Financiering Landschap (2008). Onder leiding van Alexander Rinnooy Kan deed deze commissie de aanbeveling om het ambitieniveau voor landschapsbeheer in Nederland nader te bepalen en de financieringsbehoefte hiervan te onderzoeken. Het IPO heeft dit samen met de twee ministeries opgepakt, wat resulteerde in een 'vooronderzoek financieringsbehoefte landschap, uitgangspunten en onderzoeksvragen' in 2009. Op grond daarvan is het vervolgonderzoek gericht op kosteninzicht voor de meest waardevolle cultuurlandschappen die in het huidige beleid zijn opgenomen.

Beleid blijft steken

"Hoewel het landschap hoog op de bestuurlijke agenda staat bij ministeries en provincies, blijft het beleid steken in papier en is het vooral gericht op bescherming", stelt Laeijendecker. "Het wordt niet vertaald in heldere keuzes voor landschapsbeheer: prioriteiten, taakverdeling en financieringsmogelijkheden. Simpel gezegd, wie doet wat, waar beginnen we en hoe staat het met de kosten. Om daar goed inzicht in te krijgen, en Rijk, provincies en gemeenten van een eensluidend verhaal te voorzien, wordt door KPMG op dit moment een vervolgonderzoek gedaan", aldus de adviseur Landschap van het IPO en secretaris van de commissie die het onderzoek begeleidt.

Het gaat om een kort, intensief onderzoek naar de financieringsbehoefte van het waardevolle cultuurlandschap in de komende tien jaar. Dit gebeurt op basis van het beschikbare materiaal bij overheden, instituten en organisaties. De praktijkkennis uit de provincies wordt betrokken via onder meer de experts van de provinciale stichtingen landschapsbeheer. Zo veel mogelijk gebeurt dat op basis van best practices; gebieden waar de beleidsambitie al concreet is aangegeven en waar de koppeling naar de kostenfactor goed gelegd kan worden.

Helft van Nederland

Het is niet de bedoeling dat het half januari gestarte onderzoek aangeeft welke landschapsgebieden als eerste in aanmerking komen of welke financieringsmechanismen hierbij passen. Laeijendecker: "Het gaat ons om transparantie. We willen op korte termijn inzicht op basis van drie invalshoeken: de belangrijkste gebieden (Nationale Landschappen, Unescogebeden, Rijksbufferzones, Belvédèregebieden en waardevolle cultuurlandschappen in de provincies, red.), de hier aanwezige beheer- en herstelbehoefte en de kostenfactoren. Pas dan weet je hoeveel geld je op jaarbasis moet reserveren in deze gebieden. We hebben het hier wel over ongeveer de helft van Nederland, wat overigens geen diskwalificatie is voor de rest van het land."

"Natuurlijk weten we al veel over de landschappen, de beheermaatregelen en is er een toenemend instrumentarium aan regelingen, fondsen en wetten: alleen op lange termijn niet concreet gekoppeld aan geld en bindende uitspraken van de overheid. We zijn het er met z'n allen wel over eens dat de kwaliteit van het Nederlandse landschap achteruit gaat en dat dit ten koste gaat van het streekeigen karakter van verschillende regio's. Maar we zien het niet terug in harde beleidsafspraken om te investeren in behoud door beheer. Bestaande berekeningen geven een verschillend beeld van de jaarlijkse kosten die nodig zijn om het waardevolle cultuurlandschap in Nederland weer op peil te brengen: rond de € 125 miljoen per jaar schat Alterra voor het beheer van bestaande landschapselementen; € 600 miljoen per jaar berekent de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap als de kosten voor haar ambitieuze

beheer- en herstelplan Nederland weer Mooi. Feit is dat de teller van de huidige uitgaven die Rijk en provincies hiervoor doen in het kader van het Investeringsbudget Landelijk Gebied 2007-2013 blijft steken op ruim € 200 miljoen. In zeven jaar tijd wel te verstaan."

Dat is bij lange na niet genoeg beseffen ook de provincies en genoemde ministeries van LNV en VROM. Met de actuele cijfers in het Onderzoek Financieringsbehoefte Landschap hopen de opstellers de overheden ervan te overtuigen structureel meer geld te steken in landschapsbeheer. "Met een goed onderbouwd onderzoek vertrouwen we erop dat dit ook werkelijk gebeurt. Maar de verwachting is dat de uitvoering pas in het regeerakkoord van het volgende kabinet wordt opgenomen", aldus de secretaris van het onderzoek. De verkiezingen zijn op 11 mei 2011, die van de provincies een maand later.

Rol landschapsbeheer

Landschapsbeheer Nederland beperkt haar rol in het onderzoek tot de inbreng van expertise, landelijk en provinciaal. "We vinden het prima om inhoudelijk betrokken te zijn. Tegelijk moeten we als landschapsdeskundigen onze ambities altijd vanuit het landschap laten prevaleren, uitgaande van de gebiedseigenschappen. Bovendien is de keuze voor prioritaire gebieden niet per se de onze. Het is begrijpelijk vanuit het standpunt van de overheden, maar natuurlijk niet het hele verhaal. Ook in de gebieden die er buiten vallen, de andere helft van Nederland, bestaat een financieringsbehoefte. En ook hier ligt voor Landschapsbeheer een fikse taak. Maar we steunen het onderzoek van harte. Binnen de onderzoeksgrenzen is het een belangrijk kader voor de te volgen werkwijze en financiering. Daaraan kunnen de overheden, maar ook de partners van het Landschapsmanifest zich voor langere termijn committeren", aldus Gerrit-Jan van Herwaarden.